

απόψεις

Η ευρωπαϊκή μάχη για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής

Στις σελίδες 1171 επ. του παρόντος τεύχους, δημοσιεύουμε μια ενδιαφέρουσα παρουσίαση των Κατερίνας Σαββαΐδου και Βασιλικής Αθανασάκη για τη θέση σε ισχύ νέων κανόνων στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την εξάλειψη των βασικών κενών που χρησιμοποιούνται για την εταιρική φοροαποφυγή.

Όπως έχουμε υπογραμμίσει αρκετές φορές στο παρελθόν, η κατάργηση των συνόρων, η επέκταση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, η χωρική πολυδιάσπαση της παραγωγής και η ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων, με άλλα λόγια η παγκοσμιοποίηση, δημιούργησε νέες ευκαιρίες φοροαποφυγής. Αρκετές χώρες, ιδίως μικρού μεγέθους καθώς και αυτές που από τη μια μεριά δεν διαθέτουν πλουτοπαραγωγικές πηγές ούτε και συγκέντρωση επιχειρηματικών κεφαλαίων και από την άλλη μεριά έχουν παράδοση στην παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, επικέντρωσαν τις προσπάθειές τους για την εγχώρια ανάπτυξή τους στην προσέλκυση κεφαλαιακού πλούτου. Έτσι, αυτές παρείχαν σειρά φορολογικών κινήτρων έως και προνομιακό (μέχρι μηδενικό) φορολογικό καθεστώς καθώς και συνθήκες αδιαφάνειας, προκειμένου να προσελκυσθούν κεφάλαια. Αποτέλεσμα της τάσης αυτής είναι η διαρροή φορολογητέας ύλη από τον τόπο παραγωγής της ή/και από τον τόπο κατοικίας του φορέα της, με απώτατο σκοπό την έλλειψη ελέγχου των κεφαλαίων και της προέλευσης τους καθώς και τη φορολογική τους απαλλαγή.

Λόγω, λοιπόν, της αλλαγής των συνθηκών στις διεθνείς συναλλαγές και στο τρόπο κίνησης και αποταμίευσης των κεφαλαίων, καταβάλλονται προσπάθειες ώστε να επαναπροσδιορισθούν τα όρια μεταξύ του ανεκτού φορολογικού σχεδιασμού και των μη ανεκτών μεθόδων φοροαποφυγής/φοροδιαφυγής.

Στη σχετικά πρόσφατη προσπάθεια του ΟΟΣΑ για τη λήψη μέτρων περιορισμού φαινομένων φορολογικής διάβρωσης και μεταφοράς κερδών (BEPS), έρχονται να προστεθούν πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κάλυψη κενών που διαπιστώνονται αναφορικά με τη φοροδιαφυγή σε κινήσεις κεφαλαίων και την επιχειρη-

ματική δραστηριότητα εντός του κοινοτικού εδάφους. Η τελευταία πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αφορά σε εστιασμένα μέτρα φοροδιαφυγής που αναπτύσσεται κατά την επιχειρηματική-εταιρική δραστηριότητα. Τα νέα αυτά μέτρα στοχεύουν στον περιορισμό της μεταφοράς εταιρικών κερδών. Τα κράτη-μέλη θα πρέπει πλέον να φορολογήσουν τα κέρδη στον τόπο παραγωγής τους, ακόμη και αν αυτά έχουν μεταφερθεί σε χώρα με χαμηλή φορολογία, όπου η εδρεύουσα εταιρεία δεν ασκεί ουσιαστική πραγματική οικονομική δραστηριότητα (κανόνας για τις ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρείες). Έτσι, με τα μέτρα αυτά επιχειρείται ο περιορισμός της μεταφοράς κερδών (π.χ. μερίσματα) και χωρίς φορολογική επιβάρυνση, (λόγω είτε ειδικότερης πρόβλεψης σε ΣΑΔΦ είτε σχέσης μητρικής-θυγατρικής), ιδίως όταν η έδρα της εταιρείας ή η μητρική δεν ασκεί πραγματική δραστηριότητα στη χώρα της εγκατάστασής της. Περαιτέρω, με τα νέα αυτά μέτρα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στοχεύει στον περιορισμό των αλλοδαπών δαπανών, που μειώνουν στο ευρωπαϊκό έδαφος όπου ασκείται η εταιρική δραστηριότητα τη φορολογητέα ύλη, ιδίως αν οι δαπάνες αυτές αφορούν σε κόστος χρηματοδότησης από μητρική εταιρεία ή/και από το κεντρικό (έδρα).

Περαιτέρω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μόλις πρότεινε τη σταδιακή κατάργηση της ομοφωνίας στη λήψη των αποφάσεων σε ορισμένους τομείς της φορολογικής πολιτικής. Με την υιοθέτηση του μέτρου της ειδικής πλειοψηφίας, η Επιτροπή έχει την άποψη ότι τα κράτη-μέλη θα μπορούν να καταλήγουν ταχύτερα, σε αποτελεσματικότερες συμβιβαστικές αποφάσεις για τη φορολογία. Ιδίως, για ζητήματα που αφορούν στην αμοιβαία συνδρομή για την καταπολέμηση της φορολογικής δαπάνης και της φοροδιαφυγής (εναρμονισμένες υποχρεώσεις παροχής στοιχείων). Ακολούθως και για φορολογικά μέτρα με στόχο την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και για την προστασία της δημόσιας υγείας. Ενώ, ο μηχανισμός αυτός των ειδικών πλειοψηφιών, κατά την Επιτροπή, θα μπορούσε να συμβάλει και στον ταχύτερο εκσυγχρονισμό των εναρμονισμένων ήδη κανόνων για τον Φ.Π.Α. Τέλος, ο μηχανισμός αυτός θα οδηγούσε στην ευχερέστερη αντιμετώπιση επείγοντων φορολογικών ζητημάτων της ψηφιακής οικονομίας, ώστε να διασφαλιστούν συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού.

Οι εντατικές προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και οι προτάσεις της για τη φορολογία αναδεικνύουν ολο και εντονότερα την αλλαγή συνθηκών και τον μεταβατικό χαρακτήρα της εποχής που διανύουμε. Εποχή, κατά την οποία τα παραδοσιακά όπλα κατά τη φοροδιαφυγή δεν μοιάζουν αποτελεσματικά, ενώ απαιτούνται νέα εργαλεία εντοπισμού μεταφερόμενης φορολογητέας ύλης. Ακόμη περισσότερο, όμως, απαιτείται η επίτευξη μιας χρυσής ισορροπίας μεταξύ των κρατών στα οποία παράγεται η φορολογητέα ύλη και των κρατών που επιλέγουν να επιβιώνουν χρησιμοποιώντας μεθόδους προσέλκυσής της ύλης αυτής χωρίς τη φορολογική της επιβάρυνση.

Ασπασία Μάλλiou